

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Τοῦ Πλάτ. Ἐμμανουηλίδη
Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ

Γιὰ δσους πιστεύουν ὅτι τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος βρίσκεται στὴν ἐκβιομηχάνισή της, ἡ σύμβαση ἀλουμινίου εἶναι ἡ πιὸ σοβαρὴ καὶ μὲ βαρεῖες συνέπειες πράξη τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ἀπὸ τὸ Νοέμβριο τοῦ 1960, ὅταν συνεζητεῖτο στὴ Βουλὴ, μέχρι σήμερα, ἡ ἐφαρμογὴ της στὴν πράξη δὲν ἔχει ἀκόμα ἀρχίσει. Μπορεῖ ὅμως νὰ γίνῃ κάτι γιὰ τὴν ἀποτροπὴ τῶν συνεπειῶν της; Ἡ ἐπόμενη διαφωτιστικὴ μελέτη τοῦ συνεργάτη μας κ. Πλ. Ἐμμανουηλίδη, ἐλπίζουμε νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀφειτηρία γιὰ μιὰ πλατύτερη συζήτηση τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ θέματος ποὺ συνδέεται μὲ τὴν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας μας.

Τὸν Νοέμβριο 1960 συνεζητεῖτο στὴ Βουλὴ ἡ σύμβαση τοῦ ἀλουμινίου, μιὰ σύμβαση δηλαδὴ μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ μιᾶς ὀμίადος ξένων ἐπιχειρήσεων, μὲ κυριώτερο τὸν Γαλλικὸ Οἶκο PECHINEY (Pechiney). Οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτές, θάσει τῆς συμβάσεως, ἀνελάμβαναν νὰ κατασκευάσουν στὴν Ἑλλάδα ἓνα ἐργοστάσιο ἐτησίας παραγωγῆς 52.500 τόννων ἀλουμινίου, ἀπὸ τὸν βωξίτη τοῦ Παρνασσοῦ. Στὴ Βουλὴ καὶ στὸν Τύπο διατυπώθηκαν διάφορες ἀντιρρήσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ πιὸ γνωστὴ καὶ πιὸ ἐντυπωσιακὴ ἦταν ἐκείνη ποὺ ἀφοροῦσε τὴ δαπάνη κατασκευῆς τοῦ ἐργοστασίου, ποὺ ἡ ἐπιχείρησις τὸ προϋπελόγιζε σὲ 75 ἑκατομμύρια δολλάρια, ἐνῶ ἄλλα ὅμοια ἐργοστάσια εἶχαν στοιχίσει μόνο 45 ἢ 50 ἑκατομμύρια. Καὶ ἔγραφαν οἱ ἔφημερίδες, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ δὲν εἶχε μελετήσῃ τὴ σύμβαση ἀρκετὰ καὶ τὴν ὑπέγραψε μὲ τὴ συνηθισμένη προχειρολογία μὲ τὴν ὁποία ὑπογράφονται συνήθως οἱ συμβάσεις μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν ξένων ἐπιχειρήσεων.

Ἐξῆ ὀλόκληρους μῆνες πρὶν συζητηθῆ ἡ σύμβαση αὐτὴ στὴ Βουλὴ, ὁ Μηχανικὸς κ. Δ. Φουντούλης, ποὺ ἔχει πολὺ ἀσχοληθῆ μὲ τὸ θέμα τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ ὑπογείου πλούτου τῆς χώρας μας, καὶ εἰδικώτερα μὲ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ Ἑλληνικοῦ βωξίτη, ἔγραψε στὸ περιοδικὸ «Τεχνικὰ Χρονικὰ» (τεῦχος Ἰουνίου 1960) ἓνα σπουδαιότατο ἄρθρο, γιὰ νὰ προλάβῃ, ὅπως λέγει, μιὰ νέα ἐπιζήμια σύμβαση. Γράφει ὁ κ. Δ. Φουντούλης: «...καὶ ἐπειδὴ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ἐπικεῖται νέα δεινὴ ἤττα εἰς τὸ πεδῖον τῆς διὰ τὸ ἀλουμίνιον μάχης, ἡ ὁποία ἐπικεῖται νὰ δοθῆ συνεπεῖα τῆς ἀνακοινωθείσης ἀποφάσεως περὶ ἰδρύσεως τῆς βιομηχανίας αὐτῆς, διὰ τοῦτο γράφω τὴν παροῦσαν, διὰ νὰ ἀφαιρέσω ἀπὸ τοὺς ἄρμοδῶν τὴν παρ' αὐτῶν προβαλλομένην στερεότυπον δικαιολογίαν εἰς πᾶσαν περι-

πτωσιν ἀποκαλύψεως ἐκ τῶν ὑστέρων τῶν σφαλμάτων, καὶ συνισταμένην εἰς τὸ ὅτι ἐπλανήθησαν ὑπὸ τῶν τεχνικῶν των συμβούλων. Τοῦτο διότι μετὰ τὰς δημοσιευθείσας ἤδη ἀπὸ τῶν προκειμένων στηλῶν σχετικῶς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλουμίνιον μελέτας μου, οὗτοι θὰ εἶναι «οἱ γνῶντες καὶ ποιήσαντες, οἳ τινες πολλὰ δαρήσονται».

Τὰ «Τεχνικὰ Χρονικὰ» στέλλονται δωρεὰν σὲ ὅλους τοὺς Ἑλληγες μηχανικούς. Ἐπίσης στοὺς Ὑπουργοὺς καὶ σ' ὅλους τοὺς Βουλευτάς. Συνεπῶς ὁ τότε Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ κ. Πρωτοπαπαδάκης πού ὑπέγραψε τὴ σύμβαση μετὰ τὴν ομάδα ΠΕΣΙΝΕ κλπ., πού εἶναι καὶ Μηχανικός, καὶ Ὑπουργός, καὶ Βουλευτής, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἤξερε αὐτὰ πού ἔγραψε ὁ κ. Δ. Φουντούλης, δύο ὁλόκληρους μῆνες πρὶν ὑπογραφῆ ἢ σύμβαση.

Ὅσα ἐγράφησαν στὶς ἐφημερίδες γιὰ τὴ σύμβαση αὐτὴ, συνήθως ἐξετάζουν μὲ μιὰ πολὺ περιορισμένη ὀπτική γωνία ὠρισμένα μόνον σημεῖα τῆς καὶ κυρίως τὸ 2ο ἄρθρο, τὸ ὁποῖον ἀποτιμᾷ τὴν ἀξία τοῦ ἐργοστασίου σὲ 75 ἑκατομ. δολλάρια καὶ οἱ περισσότερες ἐφημερίδες περιορίσθηκαν στὸ κόστος τοῦ ἐργοστασίου, ἂν δηλαδὴ θὰ εἶναι 45, ἢ 50, ἢ 75 ἑκατομμύρια δολλάρια. Δυστυχῶς μιὰ πιὸ προσεκτικὴ ἐξέταση τῆς συμβάσεως, δείχνει πὼς ἡ διαφορὰ τῶν 25 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, — δηλαδὴ 750 ἑκατομμυρίων δραχμῶν — εἶναι ἢ ἀσύγκριτα μικρότερη ἀπὸ τίς ζημιές πού προξενεῖ ἡ ὀλέθρια αὐτὴ σύμβαση στὴν Ἑλληνικὴ οἰκονομία.

Σήμερα ἡ σύμβαση τοῦ ἀλουμινίου ἔχει ἐπικυρωθῆ ἀπὸ τὴν Βουλὴν, καὶ ὁ σχετικὸς κυρωτικὸς Νόμος (ἄρθρον μόνον, παρ. 2) ὀρίζει ὅτι «ἅπασαι αἱ διατάξεις τῆς συμβάσεως... κτῶνται ἰσχύϊν διατάξεων νόμου». Ἐπομένως ἀπὸ πρώτη ματιὰ θὰ ἦταν ἄσκοπη κάθε κριτικὴ εἴτε τοῦ συνόλου, εἴτε τῶν ὀρων τῆς χωριστά. Ἐφ' ὅσον ὅμως δὲν ἔχει ἀκόμη ἀρχίσει νὰ ἐφαρμόζεται στὴν πράξη, ἀφοῦ ὄχι μόνον δὲν ἔχει ἀκόμη ἀρχίσει ἢ ἀνέγερση τοῦ μεταλλουργικοῦ ἐργοστασίου, ἀλλ' οὔτε καν ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν κτημάτων ὅπου πρόκειται νὰ κτισθῆ τὸ ἐργοστάσιο δὲν ἔχει γίνῃ, οὔτε ὅμως καὶ τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἀχελώου ἔχει ἀκόμη τελειώσει οὔτε καν ἡ μελέτη, νομίζομεν πὼς ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς νὰ καταβληθῆ μιὰ προσπάθεια ὥστε νὰ διορθωθοῦν μερικὰ ἀπὸ τὰ σφάλματα πού ἔγιναν κατὰ τὴ σύνταξιν τῆς συμβάσεως, καὶ νὰ ἐλαφρωθῆ κάπως ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία ἀπὸ τίς ὀλέθριες συνέπειες τῶν σφαλμάτων πού ἔκαμαν οἱ «γνῶντες καὶ ποιήσαντες». Θὰ ἐξετάσωμε μὲ ἀντικειμενικότητα ἀλλὰ καὶ μὲ θάρρος τὰ λυπηρὰ σημεῖα τῆς πολυθρόλητης αὐτῆς συμβάσεως, καὶ θὰ προσπαθήσωμε νὰ ἀνακαλύψωμε τὰ τρωτὰ σημεῖα τῆς, μὲ τὴ συναίσθησιν ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς «γνῶντας καὶ ποιήσαντας» ἔχουν βαρεῖα εὐθύνη, ἔναντι τοῦ Ἔθνους καὶ οἱ «γνῶντες καὶ σιωπήσαντες».

1. Ἡ θέση τοῦ ἐργοστασίου

Στὸ ἄρθρο τοῦ κ. Φουντούλη διευκρινίζεται ὅτι παίζει μεγάλο οἰκονομικὸ ρόλο ἡ θέση τοῦ ἐργοστασίου. Διότι, γιὰ νὰ ἔλθῃ σὲ ἐπαφὴ τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα μὲ τὸν βωξίτη, πρέπει κατ' ἀνάγκην ἢ ὁ βωξίτης νὰ μεταφερθῆ στὸν τόπο τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἐργοστασίου, ἢ ἡ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια νὰ μεταφερθῆ κοντὰ στὰ μεταλλεῖα τοῦ βωξίτου. Καὶ ὁ κ. Φουντούλης μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ μεταφορὰ τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας δὲν εἶναι καθόλου ἀδάπανη, κι' ἄς μὴν εἶναι φανερὴ ἢ σχετικὴ δαπάνη, ὅπως λ.χ. τῆς μεταφορᾶς τοῦ καρβόνου ἢ τοῦ πετρελαίου, καὶ ὅτι ἂν θελήσωμε νὰ μεταφέρωμε τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα τοῦ Ἀχελώου ἀπὸ τὰ Κρεμαστὰ ἕως τὴν Ἰτέα, θὰ ἔχωμε ἀπώλεια ρεύματος, ἐξ αἰτίας κυρίως τῶν ἐναλλαγῶν τῆς τάσεως τοῦ ρεύματος, κατὰ εἴκοσι πέντε τοῖς ἑκατὸν (25%).

Καὶ μᾶς πληροφορεῖ ἀκόμη ὁ κ. Φουντούλης, ὅτι θὰ μπορούσαμε νὰ ἐκμηδενίσωμε τὴν ἀπώλεια αὐτὴ καὶ συγχρόνως νὰ αὐξήσωμε πάρα πολὺ τὴν ἀπόδοση

της ύδατοπτώσεως του Ἀχελώου, ἂν, ἀντὶ νὰ κατασκευάσωμε τὸ ἠλεκτρικὸ ἐργοστάσιον στὰ Κρεμαστά, κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ φράγμα, τὸ κατασκευάζαμε στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, στὸν κάμπο τοῦ χωρίου Λουτρό, μεταφέροντας ἕως ἐκεῖ μὲ μιὰ σήραγγα εἴκοσι περίπου χιλιομέτρων τὰ νερὰ τοῦ Ἀχελώου, ἀπὸ τὴν τεχνητὴν λίμνη τῶν Κρεμαστῶν ἕως τὴ θάλασσα. Τὴ λύση αὕτη τὴν εἶχε προτείνει πρῶτος, πρὶν ἀπὸ σαράντα χρόνια, ὁ περίφημος Ἑλβετὸς Μηχανικὸς Σένν (Senne), ποὺ τὸν εἶχε καλέσει ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση γιὰ νὰ γνωματεύσῃ γιὰ διάφορα ὑδραυλικὰ ἔργα τῆς χώρας μας, καὶ τοῦ ὁποῦ οἱ πολύτιμες εἰσηγήσεις δὲν ἀξιοποιήθηκαν ποτὲ ὅσον ἔπρεπε.

Πόσο ὠφέλιμη θὰ ἦταν αὕτη ἡ λύση, τὸ βλέπουν καθαρὰ ὅσοι ἔχουν, καὶ γενικῆς μόνον, ἐγκυκλοπαιδικῆς τεχνικῆς γνώσεως. Τὸ ὕψος πτώσεως τοῦ νεροῦ ἀξάνει, ἀφοῦ τὸ νερὸ φθάνει ἀπὸ τὸ ὑψόμετρο τῆς λίμνης τῶν Κρεμαστῶν ἕως τὸ ὑψόμετρο τῆς θαλάσσης, δηλαδὴ τὸ μηδέν. Ὁ κ. Φουντούλης ὑπολογίζει στὸ ἄρθρο του, ὅτι τελικὰ ἀντὶ νὰ μᾶς δίνῃ τὸ ἐργοστάσιον 1.500 ἐκτμ. ΚΒΩ, θὰ μᾶς δίνῃ 2.500 ΚΒΩ. Ἐκτὸς ὁμῶς ἀπ' αὐτὸ τὸ μεγάλο κέρδος σὲ ποσότητα ἐνεργείας, ἔχομε καὶ ἓνα ἄλλο πλεονέκτημα, ἀκόμη μεγαλύτερο: Τὸ ὑδροηλεκτρικὸ ἐργοστάσιον θὰ θρίσκει μέσα σ' ἓναν μεγάλο κάμπο, καὶ μάλιστα δίπλα στὴ θάλασσα. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι μποροῦν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια ποὺ θὰ καταναλώσουν τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα νὰ κτισθοῦν δίπλα στὸ ὑδροηλεκτρικὸ ἐργοστάσιον καὶ ἔτσι θὰ ἀποφύγωμε ὅλη τὴ σημαντικώτατη ἀπώλεια ἐνεργείας ποὺ θὰ εἶχαμε ἂν μεταφέραμε τὸ ρεῦμα σὲ μεγάλη ἀπόσταση. Ἀφ' ἑτέρου, ὅτι θὰ μποροῦμε νὰ μεταφέρωμε μὲ πλοῖα, ποὺ εἶναι ἡ φθηνότερη μεταφορὰ, τὶς πρῶτες ὕλες πρὸς τὰ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ προϊόντα τῶν ἐργοστασίων στὸν τόπο καταναλώσεως, χωρὶς ἐνδιάμεσες μεταφορές.

Εἰδικὰ γιὰ τὰ ἀλουμίνιο, ἂν τὸ ἐργοστάσιον ΠΕΣΙΝΕ γίνῃ στὴν περιοχὴ τῆς Ἰτέας καὶ ἐχρειάζετο γιὰ τοὺς 52.500 τόννους ἀλουμινίου τὸ χρόνο, πρὸς 17.000 ΚΒΩ τὸν τόννον, 900 ἐκτμ. ΚΒΩ ἑτησίως, θὰ ἔπρεπε νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ Κρεμαστά $900 \cdot 0.75 = 1.200$ ἐκτμ. ΚΒΩ δηλαδὴ 300 ἐκτμ. περισσότερα. Αὐτὰ στοιχίζουν στὴ ΔΕΗ, πρὸς 26 λεπτὰ τὸ ΚΒΩ, ἔσδ ο μ ἦ ν τ α ὀ κ τ ὠ ἔ κ α τ ο μ μ ὺ ρ ι α δραχμῆς τὸ χρόνο, σὰν καθαρὴ ζημία.

Ἄν ἀντίθετα τὸ ἐργοστάσιον ἀλουμινίου γινόταν δίπλα στὸ ὑδροηλεκτρικόν, καὶ στὴν παραλία τοῦ Ἀμβρακικοῦ, θὰ ἔπρεπε νὰ μεταφέρονται μὲ πλοῖα 200.000 τόννοι βωξίτου ἀπὸ τὴν Ἰτέα στὸν Ἀμβρακικόν, δηλαδὴ σὲ ἀπόσταση 140 μιλίων. Ἡ μεταφορὰ αὕτη δὲν στοιχίζει περισσότερον ἀπὸ 50 δραχμῆς ὁ τόννος, δηλαδὴ 10 ἑκατομμύρια δραχμῆς τὸ χρόνο.

Ἀλλὰ καὶ στὰ Κρεμαστά ἂν γίνῃ τὸ ὑδροηλεκτρικὸ ἐργοστάσιον, καὶ πάλι θὰ συνέφερε στὴν Ἑλληνικὴ Οἰκονομία νὰ μεταφέρεται ἕως ἐκεῖ ὁ βωξίτης. Μὲ ἓνα συγχρονισμένον δρόμον καὶ μὲ βαρεῖα αὐτοκίνητα, μὲ ρεμουλκῆς, τὸ κόστος μεταφορᾶς στὴν ἀπόσταση τῶν 100 - 120 χιλιομέτρων δὲν θὰ ἦταν μεγαλύτερον ἀπὸ 120 δραχμῆς τὸν τόννον, δηλαδὴ γιὰ τοὺς 200.000 τόννους, 24.000.000 δραχμῆς τὸ χρόνο. Πλέον ἄλλες δύο ἐκτμ. δραχμῆς γιὰ τὴ μεταφορὰ ἕως τὸν πλησιέστερον λιμένα, ποὺ εἶναι ἡ Ἀμφιλοχία, τοῦ ἑτοιμοῦ προϊόντος, τοῦ μεταλλικοῦ ἀλουμινίου, τὸ ὅλον 26 ἐκτμ. δραχμῆς, ἔναντι τῶν 78 ἐκτμ. δραχμῶν ποὺ θὰ στοιχίσῃ ἡ μεταφορὰ τοῦ ρεύματος.

Τὸν ἀπλούστατον αὐτὸν λογαριασμὸν δὲν τὸν ἔκαμε, φαίνεται, ἡ Ἰπηρεσία ποὺ συνέταξε τὴν σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ καὶ οὔτε φρόντισε νὰ μάθῃ γιὰτί παντοῦ, σὲ ὅλον τὸν κόσμον, μεταφέρουν τὸν βωξίτην στὸ ἐργοστάσιον παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ καὶ ὄχι τὸν ἠλεκτρισμὸν στὰ μεταλλεῖα τοῦ βωξίτη. Ἔτσι ἄφησε στὴν ἐλεύθερη κρίσιν τοῦ ἀναδόχου τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως τοῦ ἐργοστασίου του. (Τὸ ἄρθρον 3, παρ. 1 τῆς συμβάσεως, ἐπὶ λέξει: «Τὸ ἐργοστάσιον θὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου 3223) 1955 καὶ εἰς τόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν συμβαλλομένων, γνωστοποιηθησόμενον τῷ Δημοσίῳ»). Καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι πολὺ ἀφελῆς ὁ ἀνάδοχος γιὰ νὰ δεχθῇ νὰ ἐπιβαρυνθῇ αὐτὸς μὲ 26 ἐκτμ. δραχμῆς

τὸ χρόνο, γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ Δημόσιο τὴν ἐπιβάρυνση τῶν 78 ἐκτμ. τὸ χρόνο ἀπὸ τὴν μεταφορὰ τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτὴ ἡ ζημία. Εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ ἀποθετικὴ ζημία, ἀπὸ τὰ 300 ἐκτμ. κίλοβατῶρες ποὺ πᾶνε χαμένες, ἐνῶ μὲ τὴν ἐνέργεια αὐτὴ θὰ μπορούσε νὰ κινηθῆ καὶ μιὰ ἀκόμη μικρότερη βιομηχανία, ποὺ θὰ συνέβαλλε καὶ αὐτὴ στὴν οἰκονομία τῆς χώρας μας καὶ στὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἀνεργίας.

2. Τὸ μοναδικὸ προνόμιον τῶν Ἑλληνικῶν βωξιτῶν

Σὲ κανένα μέρος τοῦ κόσμου δὲν βρίσκονται οἱ βωξίτες οὔτε τόσο κοντὰ στὰ ὑδροηλεκτρικὰ ἐργοστάσια, οὔτε τόσο κοντὰ στὴ θάλασσα, ὅσο στὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ξένοι ποὺ ἀγοράζουν τὸν Ἑλληνικὸ βωξίτη, τὸν στέλλουν μὲ πλοῖα στὴ χώρα τους. Ἀπὸ τοὺς λιμένες των πάλι τὸν στέλλουν μὲ χερσαῖα μεταφορικὰ μέσα στὰ ὑδροηλεκτρικὰ των ἐργοστάσια, ποὺ εἶναι πάντα κοντὰ στὶς ὑδατοπτώσεις, δηλαδὴ κοντὰ στὰ βουνά, ἑκατοντάδες χιλιόμετρα ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἄν δεχθοῦμε θαλάσσιο ναῦλο ἕξ δολλάρια τὸν τόννο, δηλαδὴ 180 δραχμῆς, καὶ ἄλλες 300 δραχμῆς γιὰ μεταφορικὰ ξηρᾶς, πλέον ἔξοδα φορτοεκφορτώσεως, ἐν ὅλῳ ἐπιβαρύνεται κάθε τόννος βωξίτου μὲ 500 δραχμῆς, δηλαδὴ κάθε τόννος ἀλουμινίου μὲ 2.000 δραχμῆς. Αὐτὴν τὴ σημαντικὴ δαπάνη τὴν κερδίζει ὁ ἀνάδοχος, καὶ εἶναι, 52.500 τόννοι ἀλουμίνιο τὸ χρόνο, πρὸς 2.000 δραχμῆς, ἴσον 105.000.000 δραχμῆς τὸ χρόνο.

Ἀκόμη κερδίζει ὁ ἀνάδοχος καὶ τὰ ἔξοδα χερσαίας μεταφορᾶς τοῦ ἐτοίμου βιομηχανικοῦ τοῦ προϊόντος ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιό του ἕως τὸν λιμένα ἐξαγωγῆς. Τὸν χρόνο δηλαδὴ ἄλλα 15 ἐκτμ. δραχμῆς τουλάχιστον. Σύνολον κέρδους ἀπὸ τὸ μοναδικὸ προνόμιον τῶν Ἑλληνικῶν βωξιτῶν, ἑκατὸν εἴκοσι ἑκατομμύρια δραχμῆς τὸν χρόνο.

3. Ἡ πριμοδότηση τοῦ ἀναδόχου

Ἡ Δ.Ε.Η. σύμφωνα μὲ «εἰδικὸν συμβόλαιον ἐργασίας», τὸ ὁποῖον ἐπιβεβαιώ-νεται ἀπὸ τὸ ἄρθρον τῆς συμβάσεως, ἀνέλαβε νὰ παραδίδῃ τὴν ἠλεκτρικὴν ἐνέργεια στὸ ἐργοστάσιον ἀλουμινίου, πρὸς 9,3 λεπτά τὴν ΚΒΩ, ἐνῶ ἔχει ὑπολογισθῆ ὅτι θὰ στοιχίζῃ στὴν ΔΕΗ, μέσα στὸ ὑδροηλεκτρικὸ ἐργοστάσιον, 26 λεπτά, δηλαδὴ σχεδὸν τὰ τριπλά. Μὲ τὴν ἀπώλεια μεταφορᾶς ποὺ εἶπαμε, θὰ δαπανᾷ ἡ ΔΕΗ 1.200 ἐκτμ. ΚΒΩ τὸν χρόνο, ποὺ τῆς στοιχίζουν, πρὸς 26 λεπτά, 312 ἑκατομμύρια τὸν χρόνο, ἐνῶ θὰ εἰσπράττῃ 900 ἐκ. ΚΒΩ πρὸς 9,3 λεπτά, 83.700.000 δραχμῆς τὸ χρόνο. Ἐπομένως ἡ ζημία τῆς ΔΕΗ, δηλαδὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, δὲν θὰ εἶναι μικρότερη ἀπὸ διακόσια εἴκοσι ὀκτὼ ἑκατομμύρια δραχμῆς τὸ χρόνο.

Τὴν ζημίαν αὐτὴν οἱ ἐφημερίδες τὴν ὠνόμασαν «πριμοδότηση» τοῦ ἀναδόχου, τὴν ὑπελόγισαν ὅμως σὲ μικρότερο ὕψος, γιὰτὶ δὲν εἶχαν ὑπ' ὄψην τους τὴν ἀπώλεια μεταφορᾶς τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

4. Ὑποπροϊόντα τοῦ ἀλουμινίου

Ὁ κ. Δ. Φουντούλης στὸ ἴδιο ἄρθρον του μᾶς πληροφορεῖ ἀκόμη ὅτι ὁ βωξίτης Παργασσοῦ περιέχει καὶ σίδηρο σὲ σημαντικὸ ποσοστὸ, καὶ ἀκόμη καὶ δύο

σπάνια μέταλλα, τὸ Γάλλιον καὶ τὸ Τιτάνιον, καὶ μάλιστα σὲ ποσοστὸ πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ ὅσο βρίσκονται αὐτὰ τὰ σπάνια μέταλλα συνήθως στὴ φύση.

Ἰδιαίτερα τὸ Γάλλιον, ποὺ περιέχεται στὸν Ἑλληνικὸ βωξίτη σὲ ἀναλογία $\delta\omega\delta\epsilon\kappa\alpha\pi\lambda\acute{\alpha}\sigma\iota\alpha$ ἀπὸ τὴν συνήθη περιεκτικότητά του στὸ ὄρυκτον «σφαλερίτης» καὶ ποὺ πρὶν ἀπὸ λίγα μόλις χρόνια δὲν εἶχε καμμιά σχεδὸν χρησιμότητα, σήμερα εἶναι ἐξαιρετικὰ πολύτιμο, γιατί χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν μικρῶν ραδιοφωνικῶν πομπῶν μὲ τίς ὁποῖες ἐφοδιάζονται οἱ τεχνητοὶ δορυφόροι. Ἐσχάτως μάλιστα ἐγνώσθη ὅτι οἱ Ρῶσοι ποὺ ἀγοράζουν Ἑλληνικὸ βωξίτη, τὸν ἀγοράζουν μόνο γιὰ τὸ γάλλιον ποὺ περιέχει, καὶ ὄχι γιὰ τὸ ἀλουμίνιον.

Ἐπίσης ὁ κ. Φουντούλης ὑπολογίζει ὅτι ἀπὸ τοὺς ἴδιους 200.000 τόννους βωξίτου ποὺ θὰ καταναλίσκη κάθε χρόνο ἡ ΠΕΣΙΝΕ, θὰ μποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς 52.500 τόννους ἀλουμινίου καὶ ἄλλοι 40.000 τόννοι σιδήρου καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ «ὑποπροϊόντα» τοῦ ἀλουμινίου μποροῦν νὰ ἀποτιμηθοῦν σὲ ἄλλα $\acute{\epsilon}\kappa\alpha\tau\acute{o}\ \acute{\epsilon}\kappa\alpha\tau\omicron\mu\mu\acute{\upsilon}\rho\iota\alpha\ \delta\rho\alpha\chi\mu\acute{\epsilon}\varsigma\ \tau\acute{o}\ \chi\rho\acute{o}\nu\omicron$.

Ἡ σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ ἐν τούτοις οὔτε λέξη ἀναφέρει γιὰ τὰ τόσο πολύτιμα αὐτὰ ὑποπροϊόντα, τὰ ὁποῖα δὲν μποροῦν νὰ ξεχωρισθοῦν μὲ τὴν παλαιὰ μέθοδο ἐκμεταλλεύσεως τοῦ βωξίτου ποὺ πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ ἀνάδοχος. Αὐτὸ συμβαίνει διότι ἡ ΠΕΣΙΝΕ σύμφωνα μὲ τὸ 1ον ἄρθρον τῆς συμβάσεως πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν παλαιὰ μέθοδο, μὲ τὴν ὁποία παράγεται ἀπὸ τὸν βωξίτη πρῶτα ἓνα ἐμπλουτισμένο ἐνδιάμεσο ὕλικό, ἡ ἀλουμίνα, καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν ἀλουμίνα ἐξάγεται τὸ μέταλλον ἀλουμίνιον. Μὲ τὴν μέθοδο ὁμοίως αὐτῇ, ὅλα τὰ ἄλλα προσμίγματα, δηλαδὴ τὸ γάλλιον, τὸ τιτάνιον καὶ ὁ σίδηρος, ἀναμιγνύονται μὲ τὰ ἀπορρίμματα τῆς μεταλλουργίας, τὰ λεγόμενα «ἐρυθραὶ γαῖαι», καὶ χάνονται κατὰ τρόπον ἀναπότρεπτον.

Ἡ μέθοδος ποὺ πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ ἡ Ἑταιρεία ΠΕΣΙΝΕ εἶναι, ὅπως εἶπαμε, πολὺ παλαιά, ἐν τούτοις εἶναι ἀναγκασμένη νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ τὴν μέθοδον αὐτὴν ἡ ΠΕΣΙΝΕ, διότι κατέχει ἤδη τὰ παλαιὰ προνόμια (brevets) καὶ ἔχει ἐξησκημένον τὸ προσωπικόν της εἰς τὴν μέθοδον αὐτὴν. Θὰ ἦτο πολὺ δύσκολο γι' αὐτὴν νὰ ἀγοράσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ νεώτερα προνόμια, νὰ ἀλλάξῃ τὴν κειμένην κατάστασίν της, νὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐξασκῇ τὸ προσωπικὸν της στὰς νέας μεθόδους, ἀφοῦ πρόκειται τὸ ἀλουμίνιο ποὺ θὰ παραχθῇ στὴν Ἑλλάδα νὰ μεταφερθῇ στὴ Γαλλία καὶ νὰ διατεθῇ στὴ διεθνῆ ἀγορὰ ὡς Γαλλικὸν ἀλουμίνιον, ὑπὸ τοὺς ὄρους φυσικά, ὑπὸ τοὺς ὁποίους πωλεῖται τὸ ἀλουμίνιον ποὺ παράγεται κατὰ τὴν παλαιὰν μέθοδον. Ὅπως θὰ ἴδουμε παρακάτω καὶ ἄλλοι ἀκόμη σοβαρώτεροι λόγοι συνετέλεσαν νὰ προτιμηθῇ ἡ παλαιὰ αὐτὴ μέθοδος.

Σήμερα ἡ μεγαλύτερα Βιομηχανία ἀλουμινίου τοῦ κόσμου, ἡ Καναδικὴ Ἑταιρεία ΑΛΚΑΝ, ποὺ ἀγοράζει καὶ μεταφέρει βωξίτην ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον στὸν Καναδᾶ, ἐδήλωσε ὅτι ἐτοιμάζεται νὰ ἀνανεώσῃ τίς παλιὰς ἐγκαταστάσεις της μὲ νέου τύπου ἐγκαταστάσεις, ποὺ παράγουν ἀλουμίνιον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν βωξίτη, χωρὶς τὴν ἐνδιάμεσην κατασκευὴν ἀλουμίνας, καὶ ὅτι γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ κατεσκεύασεν ἤδη δοκιμαστικὸν ἐργοστάσιον παραγωγῆς 8.000 τόννων εἰς Ἀρβίνα τοῦ Καναδᾶ.

Στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἄρχισε νὰ κατασκευάζεται ἀλουμίνιον ὡς «παραπροϊόν» τοῦ σιδήρου, ἀπ' εὐθείας καὶ πάλιν, χωρὶς τὴν ἐνδιάμεσην κατασκευὴν ἀλουμίνας. Ἡ δὲ Ἀμερικανικὴ Ἑταιρεία ΟΛΙΝ—ΜΕΘΙΣΟΝ ΚΟΡΠΟΡΑΙΣΙΟΝ εἰς τὸ Νιου - Χάβεν τῶν Η.Π.Α. ἄρχισε νὰ παρασκευάζῃ ἀλουμίνιον μὲ χημικὰ μέσα, ὄχι πλέον ἀπὸ βωξίτην, ἀλλὰ ἀπὸ ὀργιλλικὸν σχιστόλιθον, μὲ περιεκτικότητα 20% εἰς ἀλουμίνιον, ἐνῶ ὁ βωξίτης Παρνασσοῦ, ἔχει περιεκτικότητα ποὺ φθάνει τὰ 48%.

Δὲν θὰ ἔπρεπε οἱ Ἵπηρεσίες ποὺ κατήρτισαν τὴν σύμβασιν αὐτὴν, νὰ μελετήσουν πρῶτα ὅλα αὐτὰ, καὶ κυρίως νὰ φροντίσουν νὰ μὴ χαθοῦν τὰ τόσο πολύτιμα ὑποπροϊόντα τοῦ Ἑλληνικοῦ βωξίτου; Καὶ νὰ ἔχουν προκαθορίσει τὴν μέθοδον ἐκμεταλλεύσεως ποὺ θὰ ἦταν ἡ πιὸ κατάλληλη γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ βωξίτη, πρὶν ἀποφασίσουν νὰ παραδώσουν τὸν κυριώτερον μεταλλευτικὸν πλοῦτον τῆς Ἑλλάδος,

και μάλιστα εντελως δωρεαν, οπως θα ιδουμε, στη Γαλλικη Εταιρια ΠΕΣΙΝΕ;

5. Ζημιες απο τη Συμβαση ΠΕΣΙΝΕ

Απο οσα ειπαμε εως τωρα, συναγεται οτι το μεγαλυτερο κακο αυτης της συμβασεως δεν ειναι εκεινο που εθορυβησε στην αρχη τις εφημεριδες, δηλαδη το μεγαλο κονδυλι των 75 εκατομμυριων δολλαριων για την ιδρυση του εργοστασιου. Πολυ μεγαλυτερα ποσα διαρρουν καθε χρονο, ειτε με την ασυμφορη εκλογη της θεσεως του εργοστασιου, ειτε με την πολυ μικρη τιμη που θα πληρωνεται το ηλεκτρικο ρευμα, ειτε με την δωρεαν παραχωρηση προς την Εταιρια της προνομιουχου θεσεως του Ελληνικου βωξιτου, ειτε με την αξιοποιηση, υπερ της χωρας, των υποπροιοντων, ειτε με τις απαλλαγες απο τους φορους, κλπ. Οι διαρροες που γινονται με τη συμβαση αυτη, και που ειναι ολες ζημια της Ελληνικης Οικονομιας, αδιαφορο αν τις επωφελεται η ανανδοχος Εταιρια η οχι, ειναι:

α) Λογω της ασυμφορης εκλογης της θεσεως του εργοστασιου, και των απωλειων μεταφορας του ηλεκτρικου ρευματος, κατ' ετος δραχμαλ	78.000.000
β) Λογω της μη αξιοποιησεως υπερ της Ελληνικης Οικονομιας της προνομιουχου θεσεως των Ελληνικων βωξιτων, κατ' ετος δραχμαλ	120.000.000
γ) Λογω της υπερβολικα μικρης τιμης του ηλεκτρικου ρευματος, κατ' ετος δραχμαλ	228.000.000
δ) Λογω της μη αξιοποιησεως των υποπροιοντων, κατ' ετος δραχμαλ	100.000.000
ε) Λογω της απαλλαγης απο φορους κλπ.	24.000.000
Εν ολω δραχμαλ κατ' ετος	550.000.000

Δηλαδη στα 45 χρονια που θα διαρκεση η συμβασις, η ολικη ζημια θα φθαση τα εικοσι τεσσαρα δισεκατομμυρια επτακοσια πενηντα εκατομμυρια δραχμες (Δρχ. 24.750.000.000). Τωρα, αν θελετε, προσθετομε και τα 750 εκατομμυρια που λεμε πως θα στοιχιση περισσοτερο το εργοστασιο απο οσο στοιχισαν τα αλλα ομοια εργοστασια, και φθανομε αισιως στα 25.5 δισεκατομμυρια δραχμες.

Και δεν ετελειωσαμε ακομη, οπως θα ιδουμε αμεσα παρακατω.

6. Φορολογικη ατελεια

Ολες οι πρωτες υλες που εισαγονται απο το εξωτερικο, τα μηχανηματα, τα ανταλλακτικα, τα οικοδομικα υλικα, κλπ., απαλλασσονται παντος φορου και δασμου (αρθρον 17, παραγρ. 1η). Τα προιοντα της Εταιριας, που εξαγονται στο Εξωτερικο, απαλλασσονται και αυτα παντος φορου (αρθρ. 15, παραγρ. 2α). Ολες οι επιχειρησεις που θα προμηθεουν βωξιτη στην Εταιρια, και στις οποιες η Εταιρια θα συμμετεχη κατα 50% τουλαχιστον, εχουν κι αυτες τις ιδιες απαλλαγες απο καθε φορο (αρθρ. 19, παραγρ. 2). «Οπου εν τη παρουςη γινεται λογος περι απαλλαγης εκ πασης φυσεως φορου, πλην αντιθετου ρητης διαταξεως της παρουςης, νοειται απαλλαγη απο παντος φορου, δασμου, τελους, εισφορας και δικαιωματος υπερ του Δημοσιου, Δήμων, Κοινοτητων, Ταμειων, Οργανισμων η αλλου οιδουδηποτε Νομικου προσωπου Δημοσιου η ιδιωτικου Δικαιου». (Αρθρον 19, παραγρ. 4).

Με αυτες τις διαταξεις δηλαδη καταργειται ακομη και η ασφαλιση στο

Ι. Κ. Α. για τὸ προσωπικό, ὅπως καταργεῖται καὶ κάθε ἄλλη προστασία τοῦ προσωπικοῦ, καὶ στὴν κυρίως ἐπιχείρηση ΠΕΣΙΝΕ καὶ στὶς παράπλευρες ἐπιχειρήσεις ἐξορύξεως καὶ μεταφορᾶς τοῦ βωξίτου (Ἡλιόπουλος, Μπάρλος, καλ.), οἱ ὁποῖες θὰ ἔδιναν, εἰκονικῶς ἢ πραγματικῶς, τὰ 51% τῶν μετοχῶν τους στὸν οἶκον ΠΕΣΙΝΕ. Ἐπίσης οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτὲς θὰ μπορέσουν νὰ εἰσάγουν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, μηχανήματα, αὐτοκίνητα, ἀνταλλακτικά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ., ἀτελῶς, ἀνοίγοντας ἔτσι μιὰ πλατεῖα πύρτα πρὸς τὸ λαθρεμπόριο.

7. Κεφάλαια καὶ δάνεια

Ἡ σύμβαση στὸ 5ο ἄρθρον ὁρίζει ὅτι τὰ κεφάλαια τῆς ἀναδόχου Ἀνωνύμου Ἐταιρίας θὰ εἶναι 25 ἑκτμ. δολλάρια, ἐνῶ τὸ 6ον ἄρθρον προβλέπει ὅτι ἄλλα 50 ἑκτμ. δολλάρια θὰ βρεθοῦν ἀπὸ δάνεια, 40 ἑκτμ. ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, καὶ 10 ἑκτμ. ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ σύμβαση διευκρινίζει ὅτι τὰ δάνεια αὐτὰ θὰ τὰ εὔρη ὑπ' εὐθύνην τῆς ἢ ἀνάδοχος Ἐταιρία. Εἶναι ὁμως περίεργο ὅτι στὴ σύμβαση καθορίζονται λεπτομερῶς οἱ ὅροι τῶν δανεισμῶν αὐτῶν, ποιά ἐπιτόκια θὰ πληρωθοῦν, κλπ. Ἄν τὴν ὑποχρέωση νὰ βρῆ τὸ δάνειον καὶ νὰ πληρῶνῃ τοὺς τόκους τοῦ τὸ ἔχει ὁ ἀνάδοχος, τότε γιατί γράφηκαν ὅλες αὐτὲς οἱ λεπτομέρειες στὴ σύμβαση; Κανεὶς λόγος δὲν ὑπῆρχε νὰ γραφοῦν, ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ θὰ ἦσαν ἐσωτερικὲς ὑποθέσεις τῆς ἀναδόχου Ἐταιρίας, ποὺ δὲν θὰ ἐνδιέφεραν καθόλου τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον. Ἄν πάλι τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων τοῦ δανείου τὴν ἔχει τὸ Κράτος μας, τότε γιατί δὲν τὸ λέγει καθαρά ἡ σύμβαση;

Οἱ ἀσάφειες ὑποψιάζομαι ὅτι κρύβουν κάτι πολὺ οὐσιαστικό. Ἴσως θεωρήθηκε προτιμώτερον νὰ ἀνατεθῆ ἐν καιρῷ στὴ δικοινησιακὴ ἢ ἐρμηνεῖα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀσαφειῶν, παρά νὰ μάθῃ ἀπὸ τώρα ὁ κόσμος ὅτι καὶ τὰ χρήματα ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ ἐργοστασίου, — τὰ 50, ἢ τὰ 75 ἑκτμ. δολλάρια ποὺ εἶπαμε στὴν ἀρχή, — καὶ αὐτὰ πάλι ἡ χώρα μας θὰ τὰ πλήρωνε, καὶ μὲ τοὺς τόκους των, ποὺ ἂν τοὺς ὑπολογίσωμε, πρὸς 4% τὸν χρόνον, κάνουν, γιὰ τὰ 50 ἑκτμ. δολλάρια, ἄλλα 60 ἑκτμ. δραχμὲς τὸν χρόνον.

Μένουν ὁμως τὰ 25 ἑκτμ. δολλάρια, ποὺ ἀποτελοῦν τὰ «κεφάλαια» τῆς Ἀνωνύμου Ἐταιρίας, καὶ ποὺ χωρὶς ἀμφισβόλια, πρέπει αὐτὰ τουλάχιστον, νὰ τὰ καταβάλλῃ ἢ ἴδια ἢ Ἐταιρία. Ἐν τούτοις ἡ 2α παράγραφος τοῦ 5ου ἄρθρου τῆς συμβάσεως ὁρίζει κατὰ λέξιν, ὅτι τὸ κεφάλαιον τῶν 25 ἑκτμ. δολλαρίων «θέλει καταβληθῆ κατὰ τὸ 1)8 ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ ... τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς ἀνω δημοσιεύσεως, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐταιρίας, καὶ κατὰ τὰς ἐκάστοτε λαμβανομένας ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ αὐτῆς Συμβουλίου».

Ἀφίεται δηλαδὴ στὴν Ἐταιρία νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἂν θὰ καταθέσῃ καὶ πότε θὰ καταθέσῃ τὸ κεφάλαιον ποὺ ἐν τούτοις ἔχει τὴν ὑποχρέωση νὰ καταθέσῃ. Ἐν τούτοις ἡ Ἐταιρία ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἐργοστάσιον νὰ λειτουργῆ ἐντὸς τοῦ ἔτους 1964, δηλαδὴ σὲ λιγώτερον ἀπὸ τέσσερα χρόνια ἀφ' ὅτου ὑπεγράφη ἡ σύμβαση. Μὲ ποιά χρήματα ἐπομένως θὰ κατασκευασθῆ τὸ ἐργοστάσιον καὶ θὰ ἐξοπλισθῆ, καὶ θὰ ἀρχίσῃ νὰ λειτουργῆ, πρὶν καταβληθῆ τὸ Ἐταιρικὸν κεφάλαιον; Μήπως μόνο μὲ τὸ δάνειον τῶν 50 ἑκτμ. δολλαρίων; Ἄν ὁμως φθάνουν τὰ 50 ἑκτμ. δολλάρια, τότε γιατί ἀποτιμῆθηκε συμβατικῶς ἡ ἀξία τοῦ ἐργοστασίου σὲ 75 ἑκτμ. δολλάρια; Καὶ ἀκόμη σὲ τί θὰ χρειάζεται πιά τὸ κεφάλαιον τῆς Ἐταιρίας, ἀφοῦ θὰ ἔχη τελειώσῃ τὸ ἐργοστάσιον, καὶ ἀφοῦ θὰ ἔχη λειτουργήσῃ ἐπὶ ἕνα χρόνον; Καὶ δὲν εἶναι λογικὸ νὰ μὴν κατατεθῆ ποτέ, ἀφοῦ πιά δὲν θὰ χρειάζεται;

8. Παραχώρηση βωξίτου στην 'Εταιρεία

Κατά τὸ ἄρθρον 9 τῆς συμβάσεως τὸ Δημόσιον θὰ θέσῃ στὴν διάθεση τῆς 'Εταιρίας 30.000.000 τόννους βωξίτου, ἐκμεταλλευσίμους ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας.

Εἶναι περιεργὸς αὐτὸς ὁ ὅρος, διότι τὸ ἀντικείμενον τῆς συμβάσεως εἶναι ἡ παραγωγή 52.500 τόννων ἀλουμινίου τὸ χρόνο, ἐπὶ 45 χρόνια. Καὶ ἀφοῦ γιὰ γιὰ νὰ παραχθοῦν οἱ 52.500 τόννοι χρειάζονται 200.000 τόννοι βωξίτου, ἄρα γιὰ τὰ 45 χρόνια χρειάζονται 9.000.000 τόννοι βωξίτου ἐν ὄλῳ. Τί τοὺς θέλει τοὺς ὑπόλοιπους 21.000.000 τόννους ἡ 'Εταιρία;

Τὸ 1ον ἄρθρον τῆς συμβάσεως λέγει ὅτι σκοπὸς τῆς συμβάσεως εἶναι «ἡ ἱδρυσις καὶ λειτουργία ἐργοστασίου σκοπὸν ἔχοντος τὴν παραγωγήν ἐτησίως 100 χιλιάδων μετρικῶν τόννων ἀλουμίνης τουλάχιστον, καὶ 52.500 μετρικῶν τόννων ἀλουμινίου».

Κατὰ τὴν συζήτηση στὴν Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς, ἠρωτήθη ὁ Ὑπουργὸς τί ἐννοεῖ ἡ διάταξις αὕτη, ἀν δηλαδὴ σημαίνει ὅτι θὰ παράγονται 100.000 τόννοι ἀλουμίνης ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ ἐξαγῶνται οἱ 52.500 τόννοι ἀλουμινίου, ἢ ἀν οἱ 100.000 τόννοι ἀλουμίνης θὰ παράγονται ἐπιπλέον ἀπὸ τοὺς 52.500 τόννους ἀλουμινίου. Αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία, διότι στὴν πρώτη περίπτωση ἡ 'Εταιρία θὰ ξοδεύῃ τὸν χρόνο μόνον τοὺς 200.000 τόννους βωξίτου ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν παραγωγή τῶν 100.000 τόννων ἀλουμίνης. Ἐνῶ στὴ δευτέρῃ περίπτωση ἀπαιτοῦνται ἄλλες 200.000 τόννοι βωξίτου τὸ χρόνο, δηλαδὴ ἐν ὄλῳ 400.000 τόννοι τὸ χρόνο. Καὶ στὴν δευτέρῃ ὁμοίως ἀκόμη περίπτωση θὰ ἔφθαναν 18 ἐκτμ. τόννοι βωξίτου, ἐπομένως καὶ πάλι δὲν δικαιολογεῖται ἡ παραχώρησις στὴν 'Εταιρία τριάντα ἑκατομμυρίων τόννων ἀπὸ τὸ πολύτιμο αὐτὸ μετάλλευμα, ἐνῶ ὄλο - ὄλο τὸ ποσὸ τῶν βωξιτῶν ποὺ ἔχει ἡ χώρα μας δὲν φαίνεται νὰ εἶναι περισσότερο ἀπὸ 45 - 50 ἑκατομμύρια τόννους.

Μιὰ μόνον ἐξήγησις χωρεῖ: Στὴ Γαλλία ὁ Οἶκος ΠΕΣΙΝΕ παράγει ἀλουμινιον ἀπὸ βωξίτη ποὺ βρίσκεται εἴτε στὴ μητροπολιτικὴ Γαλλία, εἴτε στὶς Γαλλικὰ ἀποικίαις. Ὁ βωξίτης τῆς Γαλλίας ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐξαντλῆται, οἱ ἀποικίαις ξεφεύγουν μιὰ - μιὰ ἀπὸ τὸν πολιτικὸ καὶ οἰκονομικὸ ἔλεγχον τῶν Γάλλων, καὶ ὁ Οἶκος ΠΕΣΙΝΕ ἀρχίζει νὰ φοβᾶται πὼς σύντομα δὲν θὰ βρῖσκη πιά φθηνὰ καὶ ἀφθονὰς πρῶτες ὕλεις. Καὶ σὰν τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον Φαραῶ κάνει ἀποθέματα πρῶτης ὕλης γιὰ νὰ τὰ ἔχῃ τὸν καιρὸ τῶν ἰσχυρῶν ἀγελάδων.

Καὶ μιὰ ποὺ βρῆκε ὁ ΠΕΣΙΝΕ μιὰ χώρα πρόθυμη νὰ τοῦ παραχωρήσῃ ἐ ν τ ε λ ῶ ς δ ω ρ ε ἄ ν, ἐπαναλαμβάνομε, τὸν μεγαλύτερο ὀρυκτὸ πλοῦτο τῆς, φυσικὸν εἶναι νὰ θελήσῃ νὰ ἐπωφεληθῇ ὅσο μπορέσει περισσότερο. Εἴτε ὑπὸ τὴν τελικὴ μορφή μετάλλου ἀλουμινίου, εἴτε ὑπὸ τὴν ἐνδιάμεση μορφήν ἀλουμίνης, εἴτε σὰν ἀκατέργαστο μετάλλευμα βωξίτου, ὁ ΠΕΣΙΝΕ θὰ ξεσηκώσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὅσο περισσότερο βωξίτη μπορέσει.

Αὐτὸς εἶναι ἄλλος ἓνας λόγος, καὶ ἴσως ὁ κυριώτερος, ποὺ ἀναγκάζει τὸν ΠΕΣΙΝΕ νὰ κἀνῃ τὸ ἐργοστάσιό του στὴν Ἑλλάδα πανομοιότυπο μὲ τὰ ἐργοστάσια του στὴ Γαλλία, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ συνεχίξῃ τὴν κατεργασία σὲ οἰοδήποτε στάδιο καὶ σὲ ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια αὐτά.

Καὶ ἐπαναλαμβάνομε καὶ ὑπογραμμίζομε τίς λέξεις « ἐ ν τ ε λ ῶ ς δ ω ρ ε ἄ ν », γιὰ τὴν πούθενά στὴ σύμβαση δὲν φαίνεται οὔτε καμμιά διάθεσις, οὔτε καμμιά ὑποχρέωσις νὰ ἀφίση ὁ ΠΕΣΙΝΕ οὔτε μιὰ δραχμὴ στὴν Ἑλλάδα. Παίρνει τὸν πλοῦσιον Ἑλληνικὸν βωξίτη χωρὶς νὰ τὸν πληρώσῃ, — μόνον μὲ τὴν δαπάνην ἐκσκαφῆς καὶ μεταφορᾶς, κι' ἐκεῖνο μὲ τὴν διαφανῆ διάθεσις νὰ μπῆ καὶ ὁ ΠΕΣΙΝΕ συνέταιρος κατὰ ποσοστὸ τουλάχιστον 50% στὶς ἐπιχειρήσεις ποὺ σήμερον ἐξορύσσουν καὶ μεταφέρουν τὸν βωξίτη στὶς παραλίαις τῆς Ἰτέας καὶ τοῦ Διστόμου. Φόρους ἐξαγωγῆς, φόρο κύκλου ἐργασιῶν, ἐνιαῖο φόρο εἰσοδήματος, φόρους κυκλοφορίας αὐτοκινήτων, φόρους καυσίμων, — τίποτε δὲν πληρώνει στὴ χώρα ποὺ τοῦ χαρίζει τὸν κυριώτερον πλοῦτο τῆς. — Οὔτε κἀν

Ένα μικρό ποσοστό, ένα «πουρμπουάρ» από το μέταλλο που θα παράγη, τόσο ώστε να μπορέσουμε κι' εμείς να ιδρύσουμε ένα μικρό εργοστάσιο κραμάτων αλουμινίου, αναμιγνύοντάς το με τα άλλα μέταλλα που έχει ή γη μας, τον χαλκό, το μαγνήσιο, κλπ.

Λένε μερικοί πώς θα μάς μείνη κάποτε το εργοστάσιο του αλουμινίου. Θα μείνη όμως, — αν μείνη κι' αυτό, — ένα εργοστάσιο παλαιού τύπου, του τύπου πρὸ 50 ἐτῶν ἀπὸ σήμερα, και πὸν δταν λήξη ἡ σύμβαση θὰ ἔχη μόνο ἀρχαιολογική ἀξία, ἀνάλογη με τὰ καρυοφίλια τοῦ 21, και ἄλλως τε ἀχρηστοῦ ἀφοῦ δὲν θὰ μάς ἔχη μείνει πιά βωξίτης.

Μιά ἀκόμη ἐνδειξη ὑπάρχει στὴν σύμβαση πὸν ἐνισχύει αὐτὴ τὴν ἐκδοχή: Ἡ σύμβαση στὸ 20ὸν ἄρθρο τῆς ὀρίζει ὅτι ἡ Ἑταιρία θὰ κατασκευάσῃ λιμενικά ἔργα τῶν ὁποίων αὐτὴ θὰ ἔχη τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα χρήσεως. Καὶ διερωτώμεθα: "Αν ἀπὸ τὸν λιμένα αὐτὸν πρόκειται νὰ ἐξάγονται μόνον οἱ 52.500 τόννοι αλουμινίου τὸν χρόνο, και νὰ εἰσάγονται ἄλλοι 50 - 60 χιλιάδες τόννοι πρῶτες ὕλες, (καυστική σόδα, ἠλεκτρόδια, κρυόλιθος, πετρέλαιον), δηλαδὴ ἐν 8λῳ κίνηση 15 - 20 φορτηγῶν πλοίων τὸν χρόνο, δὲν ἀξίζε βέβαια τὸν κόπο νὰ γίνῃ γιὰ τόση μόνον κίνηση ἑνας ἰδιωτικὸς λιμένας. "Αν ὁμως ἐξάγονται τὰ προϊόντα ἐνὸς ἑκατομμυρίου τόννων βωξίτου τὸν χρόνο, δηλ. 52.500 τόννοι αλουμίνιο, 100.000 τόννοι αλουμίνας, και ἄλλοι 600.000 τόννοι ἀκατέργαστου βωξίτου, τότε ἔχομε συνολικὴ ἐξαγωγή 750.000 τόννους, και εἰσαγωγή περίπου 100.000 τόννους πρῶτων ὕλων, δηλαδὴ περίπου 150 - 180 φορτηγὰ πλοία τὸν χρόνο. Γιὰ μιὰ τέτοια κίνηση συμφέρει ὀπωσδήποτε νὰ γίνῃ ὁ ἰδιωτικὸς λιμὴν, πὸν σὰν λιμὴν ἀτελῶν εἰσαγωγῶν και ἐξαγωγῶν, δὲν θὰ ὑπόκειται σὲ κανένα κρατικὸν ἔλεγχο.

9. Πρῶτες ὕλες

Ὁ κ. Δ. Φουντούλης, στὸ ἄρθρο πὸν ἀναφέραμε, γράφει ὅτι γιὰ τὴν παραγωγή 50.000 τόννων αλουμινίου χρειάζονται, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν βωξίτη, και: 114.500 τόννοι λιγνίτης, 4.800 τόννοι καυστική σόδα, 26.650 τόννοι ἠλεκτρόδια, 2610 τόννοι κρυόλιθος και 14.000 τόννοι πετρέλαιον.

Τὸ 8ον ἄρθρον τῆς συμβάσεως ἐπιτρέπει στὴν Ἑταιρία νὰ φέρῃ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν ὕλες αὐτὲς τὶς πρῶτες ὕλες. «Ἡ Ἑταιρία ἐν τούτοις θὰ ἀγοράζῃ ταύτας ἐν Ἑλλάδι ἐφ' ὅσον παράγονται ἐν αὐτῇ και προσφέρονται εἰς ποιότητας καταλλήλους δι' αὐτὴν και εἰς τιμὰς ἴσας ἢ κατωτέρας τῶν διεθνῶν τοιούτων τσῖφ».

Ἐπομένως πρέπει νὰ θάψωμε τὸ ὄνειρο τοῦ ἐργοστασίου καυστικῆς σόδας, πὸν θὰ γινόταν στὶς ἀλυκὲς τοῦ Μεσολογγίου, τὸ ἐργοστάσιον ἠλεκτροδίων κλπ. Ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τὶς πρῶτες ὕλες μόνον τὸν λιγνίτη εἶναι πιθανὸν νὰ προμηθεύεται ἡ Ἑταιρία ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Μὰ και αλουμίνα ἀκόμη μπορεῖ νὰ φέρῃ ἡ Ἑταιρία ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν, και βωξίτη ξένο ἀκόμη, — ὅν με αὐτὸ θὰ πρόκειται νὰ περιορίσῃ τυχὸν ἀξιώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ τῶν ἐργατῶν ἐξορύξεως και μεταφορᾶς βωξίτου, ἢ τῶν ἐργατῶν τοῦ δικοῦ τῆς ἐργοστασίου. Ἀλλὰ και μόνον διότι βρίσκει ἐδῶ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια στὴ μισὴ τιμὴ παρὰ στὴ Γαλλία. (Ἡ Γαλλικὴ ἠλεκτρικὴ Ἑταιρία, ἢ ἀνάλογη με τὴ δικὴ μας ΔΕΗ, δὲν ἐδέχτο νὰ δώσῃ στὸν ΠΕΣΙΝΕ ρεῦμα σὲ τιμὴ κατώτερη ἀπὸ 18 λεπτά τὴν ΚΒΩ, ἐνῶ ἡ ΔΕΗ ἐδέχθηκε νὰ δίνῃ τὸ ρεῦμα με 9,3 λεπτά), και μόνον γι' αὐτὸ τὴ συμφέρει νὰ φέρῃ ἐδῶ και αλουμίνα και νὰ τὴν κατεργάζεται στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλωστε ὁ ΠΕΣΙΝΕ και παλαιότερα εὑρίσκει συμφέρον νὰ παράγῃ αλουμίνα ἀπὸ Γαλλικὸ βωξίτη, στὴ Γαλλία, και νὰ τὴν στέλνῃ στὸ Καμερόν, ὅπου εὑρίσκει πάμφθην ἠλεκτρικὴν ἐνέργεια, γιὰ νὰ βγάλῃ ἐκεῖ τὸ αλουμίνιο, και νὰ τὸ ξαναστείλῃ στὴν Εὐρώπη.

Και τώρα πὸν ἡ τέως Γαλλικὴ ἀποικία τοῦ Καμερόν ἀπέκτησε τὴν ἀνε-

Ξαρτησία της, και εϋρέθηκε ή Έλλάδα πρόθυμη νά δώση τὰ πάντα στόν ΠΕΣΙ-
ΝΕ, και ὄχι μόνο δωρεάν, ἀλλά και νά τοῦ πληρώνη, ἐπὶ πλέον, ὅλες τίς παροχές
πού εἶπαμε, θὰ ἦταν τώρα πολὺ ἀνόητος ἂν δέν δεχόταν αὐτὴ τὴν σύμβαση.

10. Τὸ μεγαλύτερο κακὸ τῆς Συμβάσεως

Μὲ ὅλα ὅσα εἶπαμε, δέν ἐφθάσαμε ἀκόμη στό μεγαλύτερο κακὸ τῆς ὀλέ-
θριας αὐτῆς συμβάσεως.

Τὸ μεγαλύτερο κακὸ τῆς συμβάσεως ἀλουμινίου εἶναι ὅτι κ ὀ β ε ι τ ὀ ν
δ ρ ὀ μ ο π ρ ὀ ς τ ῆ ν ἔ κ β ι ο μ η χ ἄ ν ι σ η τ ῆ ς χ ὴ ρ α ς μ α ς,
πού ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ ἐλπίδα γιὰ μιὰ καλύτερη αὔριο. Ὁ βωξίτης, ὁ πολυ-
τιμώτερος ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς ὑπόγειους πλούτους τῆς χώρας μας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον
ἐφιλοδοξούσαμε νά ἀρχίσῃ κάποτε ἡ οἰκονομικὴ ἀνάρρωση τῆς φυλῆς μας, ἐ-
δ ὀ θ η κ ε δ ω ρ ε ἂ ν σ τ ῆ ν ξ ἑ ν ῆ αὐτὴ ἐπιχείρηση. Ἔτσι οἱ ἐλπίδες πού εἶ-
χαμε κάποτε γιὰ μιὰ καλύτερη μέρα φαλιδιζονται τόσο πού νά φοβόμαστε πὼς
ἡ καλύτερη αὐτὴ μέρα δέν πρόκειται νά ξημερώσῃ ποτέ.

Μήπως ὅμως εἶναι πολὺ ἀργά, ἀφοῦ μάλιστα ἡ σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ ἔχει «ἰ-
σχὺν Νόμου»;

Ποτέ δέν εἶναι ἀργά. Μπορεῖ ἡ Βουλὴ νά ψήφισε τὴν σύμβαση, μπορεῖ νά
ἔχη ὁποιαδήποτε ἰσχύν, — ἀλλὰ πάντοτε ἀνώτερη καὶ ἀπὸ τὴ Βουλὴ καὶ ἰσχυ-
ρότερη ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἀνθρωπίνην ἰσχύν, εἶναι ἡ Κ ο ι ν ῆ Γ ν ὴ μ η. Ἐ-
μεῖς οἱ Ἕλληνες τεχνικοί, πού καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον μπορούμε νά καταλά-
θωμε τίς συνέπειες τῶν μεγάλων τεχνικῶν σφαλμάτων, ἔχομε τὸ καθῆκον νά δια-
φωτίζωμε τὴν Κοινὴ Γνώμη γιὰ τὰ θέματα τῆς τεχνικοοικονομικῆς πολιτικῆς,
πού εἶναι ἀκριβῶς τὰ θέματα τῆς ἀρμοδιότητός μας.

11. Γιατί ἔγινε αὐτὴ ἡ Σύμβαση;

Εἶναι ἓνα ἐρώτημα στό ὁποῖον δέν ξεύρω νά ἀπαντήσω. Τί ἀντάλλαγμα
ἔχομε ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα δῶρα πού δίδομε στόν ΠΕΣΙΝΕ; Οὔτε μία δραχμὴ
δέν ἀφίνει στόν τόπο μας. Κεφάλαιον δικό του, ἐλάχιστο, μόνις τὸ 1)8 τοῦ συμ-
βατικοῦ κεφαλαίου τῶν 25 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, δηλαδὴ 3 1)8 ἑκτμ. δολ-
λάρια, ἦτοι μόνις 94 ἑκατομμύρια δραχμές. Μὰ δέν εἶναι δυνατόν νά θροῦμε μέ-
σα στὴν Ἕλλάδα τὰ 94 αὐτὰ ἑκατομμύρια, καὶ τὰ ἄλλα 1406 ἀκόμη ἑκατομμύ-
ρια δανεικά, τὸ ὅλον δηλαδὴ 50 ἑκτμ. δολλάρια, καὶ νά κάνωμε μόνοι μας τὸ
ἐργοστάσιο τοῦ ἀλουμινίου;

Οἱ κυβερνήσεις τῶν τελευταίων 10 ἐτῶν, ἐκδίδουν κάθε χρόνο καὶ νέον
χαρτονόμισμα, μὲ ρυθμὸν ἀνώτερον ἀπὸ 1.000 ἑκατομμύρια δραχμές τὸν χρόνο,
κατὰ μέσον ὄρο. Ἐνάμιση ἔτους νέον χαρτονόμισμα νά ξοδεύαμε μέσα σὲ 4 χρό-
νια, θὰ εἶχαμε τὸ ἐργοστάσιο, χωρὶς κανὲν νά τὸ καταλάβωμε, χωρὶς συμβάσεις,
χωρὶς τόκους, χωρὶς ξένους ἐκμεταλλευτάς, μὲ μόνον τὸ π α ρ α γ ω γ ι κ ὸ ν
χ α ρ τ ο ν ὀ μ ι σ μ α .

Μᾶς λείπουν ὅμως οἱ εἰδικοί τεχνικοί. Θὰ μπορούσαμε νά τοὺς ἀναζητήσωμε
παντοῦ, πληρώνοντάς τους καλά, ἀλλὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐπιχείρηση.
Ἄλουμίνιον παράγει καὶ ἡ Σουηδία, καὶ ὁ Καναδᾶς, καὶ ἄλλες ἀκόμη χῶρες,
Δυτικῆς ἢ οὐδέτερες, ἂν δέν θέλωμε νά ἀναφέρωμε τὰ ὀνόματα μερικῶν Ἀνατο-
λικῶν χωρῶν. Ὅσο ἀκριβὰ καὶ νά τοὺς πληρώναμε, θὰ ἦταν ἀσήμαντὴ ἡ δαπά-
νη ἐν συγκρίσει μὲ τὸν οἰκονομικὸ ὄλεθρο πού ἀποτελεῖ ἡ σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ.

Ἔχει ὅμως καὶ κάποιο καλὸ σημεῖον ἡ σύμβαση αὐτὴ.

Είναι τόσο έτεροβαρής, τόσο «λεόντειος», τόσο άπροκάλυπτα μονόπλευρη, ώστε δέν μπορεί νά ζήση πολύ. Τής λείπει κάθε ήθικό έρεισμα, κάθε στοιχείο πού νά στηρίζεται στην «καλή πίστη και στα συναλλακτικά ήθη» πού αποτελοϋν τó βασικό θεμέλιο και τού δικού μας 'Αστικού κώδικος και όλων τών συγχρόνων κρατῶν. Τής λείπει ή ήθική αρχή τής «άναλόγου άντιπαροχής», έφθασε ακόμη νά μήν έχη καμμιάν άντιπαροχή, οδτε καν δυσανάλογα μικρή. Γι' αυτό και δέν μπορεί νά κρατηθῆ, θά πέση, μόλις ή Κοινή Γνώμη τήν κατανοήση σωστά.

Δέν θά ήθελα νά τερματίσω τήν σύντομον αυτήν μελέτην αν δέν εξέφραζα τās γενικωτέρας μου άνησυχίας διά τó μέλλον. Σήμερον ή Έλλάς έχει συνδεθῆ μέ τήν Εϋρωπαϊκήν Κοινήν 'Αγοράν. Τοϋτο όμως σημαίνει ότι εξαφανίζονται τά εμπόδια και είναι άνοιχτός ó δρόμος διά τήν επανάληψιν, διά τήν γενίκευσιν συμβάσεων «τύπου Πεσινέ».

Πραγματικά, αν ή ένωση τής Έλλάδος μέ τήν Ε.Ο.Κ. είχε γίνει τó καλοκαίρι τού 1960, όταν ύπεγράφη ή σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ, δέν θά ύπήρχε κανείς λόγος νά γίνη ή σύμβαση αυτή. 'Απλούστατα ó Οίκος ΠΕΣΙΝΕ, σύμφωνα μέ τó δικαίωμα πού τού δίνει ή σύμβαση τής Κοινής 'Αγοράς, θά είχε κάθε δικαίωμα νά άσκήση έλεύθερα στην Έλλάδα, χωρίς καν νά ρωτήση κανένα, όποια έπιχείρηση ήθελε, — έπομένως και μεταλλευτική έπιχείρηση, — δηλαδή νά πάρη όσους θωξίτες εύρει, και είτε νά τούς μεταφέρη στη Γαλλία, στον Καναδά, ή όπου άλλου θέλει, είτε, αν τού συμφέρη, νά ιδρύση και μέσα στην Έλλάδα έργοστάσιο άλουμινίου.

Τó ίδιο θά μπορούσε νά κάνη και ó Γερμανικός οίκος Κρούπ για τά σιδηρομεταλλεύματα και τó νικελ τής Λοκρίδος. Τó ίδιο ακόμα και ή Στάνταρτ θά μπορούσε νά άναζητήση πετρέλαια στην Έλλάδα και νά τά πάρη και νά φύγη, χωρίς καν νά πληρώση ούτε τά ποσοστά πού δίνει σήμερα στον 'Εμίρη τού Κουβέιτ, ή στον Βασιλέα 'Ιμπν - Σαούντ.

Βέβαια, θεωρητικά έχουν τó ίδιο δικαίωμα και οι Έλληνικές έπιχειρήσεις. Θεωρητικά, μπορεί και ó κ. Νιάρχος ή ó κ. Μποδοσάκης νά ξεσηκώσουν από τή Γερμανία όσο σιδηρομετάλλευμα εύρουν άνεκμετάλλευτο εκεί, όπως μπορεί και ή «Πειραιική - Πατραϊκή» νά ιδρύση ύφαντουργεία μέσα στην 'Αγγλία, τή Γαλλία ή τήν 'Ιταλία, και νά άνταγωνισθῆ τίς ξένες διομηχανίες μέσα στις ίδιες τίς χώρες τους. Μόνο πού για πάρα πολλούς οϋσιαστικούς λόγους τó θεωρητικό αυτό δικαίωμα δέν μπορεί, πρακτικά, νά άσκηθῆ, ένῶ τó δικαίωμα τών ξένων νά πάρουν από τή χώρα μας ό,τι στοιχείο πλούτου εύρουν, αυτό τó δικαίωμα είναι και πραγματοποιήσιμο.

Η σύμβαση ΠΕΣΙΝΕ είναι λοιπόν ένα χαρακτηριστικό δείγμα, σαν νά έγινε για νά μάς δώση μιάν εικόνα τών κινδύνων έκ τής Κοινής 'Αγοράς. 'Αν, όπως πολύ φοβοϋμαι, ή Κ. 'Αγορά άποτελέση διά τήν Έλλάδα μιάν «μεγάλην σύμβασιν Πεσινέ», έμεις και οι άπόγονοί μας θά ξαναγυρίσωμε πάλι στους αιώνες τής Φραγκικῆς και τής Τουρκικῆς κυριαρχίας, δοϋλοι μέσα στην ίδια μας τή χώρα, — δοϋλοι κυρίων έξ ίσου σκληρῶν μέ τούς κυρίους τών προγόνων μας, αλλά άσυγκρίτως πιό ισχυρῶν και πιό συγχρονισμένων, και γι' αυτό πιό άκατανίκητων.